

TUNTOSARVI

Nro 24 1985

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
Ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin
Nro 24
11. vuosikerta

JULKAISIJA Näkövammaisten Keskusliitto ry.

PÄÄTOIMITTAJA Orvokki Holopainen
TOIMITTAJA Timo Pietilä

TOIMITUKSEN OSOITE
Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. (90)77041/227

SISÄLLYS

Dialogos on suursaavutus	1
Dialogos – kuurosokean silmä ja korva	2
Namibian kuurosokeiden työn tukeminen.....	4
Johtokunnan kuulumiset.....	9
Ajankohtaista	11
Lukijan palsta.....	14

TUNTOSARVI

16.8.1985

Dialogos on suursaavutus

Jos uusi kuurosokeille tarkoitettu laite, Dialogos, täyttää siihen asetetut odotukset, on se oleva todella suuri saavutus kuurosokeiden itsenäistymisen tiellä. Se on kieli, joka tavallisen näkevän ja kuulevan ja kuurosokean väliltä on puuttunut. Dialogos on ts. tulkki. Mikäli lisää mutkia ei matkaan enää tule, on muutaman vuoden kuluttua monilla kuurosokeilla käytössään tämä uuden ajan vekotin. Se ei tule kuitenkaan korvamaan elävää tulkkia. Uusi laite ei itsessään osaa opastaa kuurosokeaa käyttäjää vaikkapa linja-autoasemalle. Se ei myöskään ole varmaankaan riittävän ketterä otettavaksi esille vain jonkin pienen asian kysymistä varten, eikä sitä sen seitsemän kilon painon ja koon takia voi kantaa povitaskussakaan.

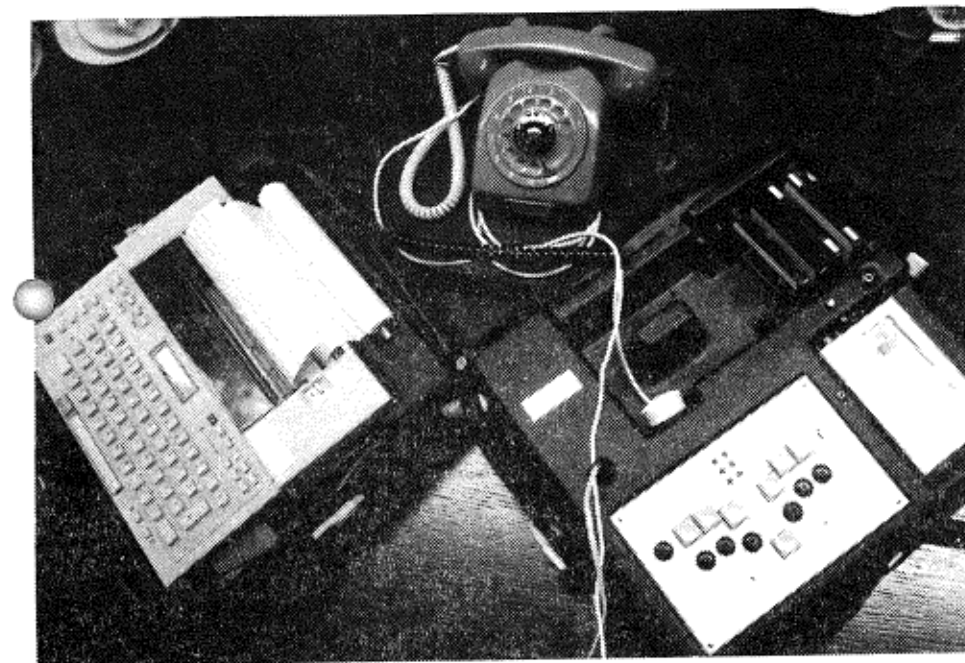
Kuitenkin uusi Dialogos antaa erinomaisia mahdollisuuksia esimerkiksi tällaisten Tuntosarven kaltaisten lehtien tekoon. Tietoa on kuurosokeille tulossa todennäköisesti paljon entistä enemmän.

Dialogos – kuurosokean silmä ja korva

Piian on tulossa markkinoille uusi apuväline, joka mahdollistaa kuurosokean mahdollisuudet keskustella muiden ihmisten kanssa ja antaa uusia mahdollisuuksia tiedonhankintaan. Näkövammaisten Keskusliitto on ollut kehittämässä tätä uutta laitetta jo useita vuosia, mutta tehtävä on ollut odotettua vaikeampi. Nyt laite kuitenkin alkaa olla valmis.

Kuurosokeain johtokunta tutustui uuteen laitteeseen viime kokouksessaan ja vastaanotto oli myönteinen, joskin kokeilu-aika jäi vielä niin lyhyeksi, ettei täyttä kuvaa laitteen antamista mahdollisuuksista vielä tullut.

Kantolaukkuun pakattu Dialogos koostuu kolmesta pääosasta. Tärkein niistä on pistepuhelin. Lisäksi laitteessa on kirjoituskone ja nauhuri. Pistepuhelin on tarkoitettu sekä tekstin kirjoittamiseen että sen vastaanottamiseen. Kirjoittaminen tapahtuu tavalla, johon braillekirjoitusta osaavat ovat tottuneet, kuudella sormella. Lukemista tai oikeammin kuuntelemista varten, on muodostettu samanlainen pisterivi edellisen alapuolelle. Pistepuhelimella voi kirjoittaa kirjoittimelle mustavalkoista tekstiä tai kirjoituksen voi nauhoittaa nauhurilla. Kun laite on kytketty puhelinverkkoon, sillä voi lähettää ja vastaanottaa viestejä puhelimen avulla. Nauhuriin yhdistettynä voidaan itse opiskella aakkosia, tekstin lukua ja lukemista eri nopeuksilla. Nauhurista voidaan lukea myös nauhoitettuja kirjoja, lehtiä, kirjoja jne.

Dialogos-laitteisto koostuu kolmesta osasta: nauhurista (kuvassa oikealla), pistepuhelimesta (kuvassa samassa laatikossa nauhurin kanssa) sekä kirjoituskoneesta (kuvassa oikealla). Tavallisen puhelimen avulla Dialogos voidaan kytkeä toiseen samanlaiseen laitteeseen missä tahansa puhelinyhteyden päässä.

Naurilla voidaan nauhoittaa kaikki keskustelut ja lähettää tallennettu tieto pistepuhelimella luettavaksi vaikka puhelimitse. Nauhurilla voidaan myös valmistaa kirjoja ja äänittää sanomalehtiä pistepuhelimella luettavaksi.

Dialogos-laukun toisessa puoliskossa on normaali kirjoituskone. Se toimii laitteen akuilla ja on yhdistetty pistepuhelimeen ja nauhuriin. Kirjoituskoneella on

mahdollista kirjoittaa näköistekstiä tavalliseen tapaan ja laite kääntää sen braille-kirjoitukseksi pistepuhelimella. Vastaavasti pistepuhelimen kirjoitus käännetään näköiskirjoitukseksi kirjoittimella ja myös nauhurin nauhaa voidaan luea kirjoituskoneen tulostamana musta-valkoisena tekstinä. Näin kuurosokea voi laitteen avulla keskustella kenen kanssa tahansa.

Dialogos-laite maksaa noin 15.000 markkaa. Toiminnanjohtaja Kaija Salekarin mukaan kuurosokeiden mahdollisuudet laitteen saamiseen näyttävät melko hyviltä keskussairaaloiden kautta. Sen sijaan yhdistyksen toimipisteisiin (lasten keskukseseen, palvelutaloon ja aluesihteeireille) voi olla hankalampi saada laitetta. Palvelutaloa ja Lasten keskusta varten on joitakin konsteja takataskussa, mutta muiden kohdalla asia on vielä avoin.

Namibian kuurosokeiden työn tukeminen

Vierailin Namibiassa Luterilaisen maailmanliiton asiantuntijana. Matka kesti kaksi kuukautta, helmikuun lopusta huhtikuun loppuun 1985. »Isäntänäni» oli Namibiassa Ambo-Kavango-kirkko. Se on syntynyt suomalaisen lähetystyön tuloksena. Tehtäväni oli auttaa

ambokirkkoa näkövammaistyön kehittämisessä ja selvittää kuurosokeiden elämäntilannetta.

Sokeita ja kuuroja paljon

Ambokirkko oli järjestänyt ohjelman siten, että minua kuljetettiin eri puolilla laajaa Namibiaa. Vierailin useissa seurakunnissa. Papit ja diakoniatyöntekijät olivat kutsuneet näkövammaisia ja heidän perheitään tilaisuuksiin kuulemaan minua. Näin tapasin näkövammaisia hyvin runsaasti. »Kaikki» halusivat nähdä sokean valkoisen papin. – Keskustelin satojen näkövammaisten kanssa. Vierailin myös muutamissa kodeissa.

Engelassa, Pohjois-Namibiassa on ambokirkon ylläpitämä seurakuntaopisto. Engelassa on sekä näkövammaisten koulu että kuurojen koulu. Molemmissa osastoissa on 20 oppilaspaiikkaa. Engelan koulu on perustettu 1967.

Koulujen johtajat – Joseph Halueendo Engelassa ja Nauta Shakujungwa Eluwassa – kertoivat, että näkövammaisia ja kuulovammaisia Namibiassa on paljon. Sellaiset sairaudet, jotka Euroopassa ovat olleet voitettuja jo pitkään, yhä edelleen aiheuttavat kuuroutta ja sokeutta. Terveystieteiden puutteellisuus, pitkät matkat sairaaloihin sekä sotatilasta aiheutuva ulkonaliikkumiskielto pimeään aikaan tuovat ongelmia. Juuri sodan vuoksi perheet eivät montaa kertaa uskalla lähettää lapsiaan tai nuoriaan kouluihin, jotka ovat sisäoppilaitoksia. – Samoin papit ja diakonit kertoivat, etteivät läheskään kaikki näkövammaiset

tulleet kokouksiin, vaikka minä olin houkuttelevana syöttinä. Vammaiset eivät olleet tottuneet lähtemään liikkeelle.

»Ei kuurosokeita»

Henkilökohtaisesti en tavannut yhtään ainoata varsinaista kuurosokeaa. Kaikkialla yritin kyllä kysellä, onko heitä. Vastaukseksi sain, että kuurosokeita kyllä on, mutta he eivät halunneet tai heitä ei osattu kommunikaatiovaikeuksien takia kutsua tilaisuuksiin. – Sen sijaan tapasin kuuroja sekä Engelassa että Eluwassa, joilta näkökyky oli alentunut. Samoin tapasin runsaasti näkövammaisia, joilla oli vaikeuksia kuulemisessa.

En osannut olla pahoillani tästä kuurosokeiden tapamattomuudesta. Tuskin olisin kyennyt keskustelemaan yhdenkään kuurosokean kanssa edes tulkkieni välityksellä. Itse en osaa viittoa, eikä Namibiassa tietävästi yksikään kuurosokea myöskään osaa viittoa. – Tämän alan työ ja kuntoutus ovat siis täysin aloitamatta.

Sen sijaan piispa Kleopas Dumeni kertoi järkyttävän muiston. Eräs kuurosokea oli perheensä kanssa asunut Kavango-virran saarella. Oli ilta ja aurinko oli laskenut. Oli siis jälleen ulkonaliikkumiskielto. – Perheen kuurosokea jäsen ei nähnyt pimeyttä. Paikalle oli veneellä tullut Etelä-Afrikan sotilaita. He näkivät jonkun liikkuvan ulkona. Sotilaat kehoittivat liikkujaa tulemaan esiin. Kun tämä ei tullut, sotilaat ampuivat hänet. – Kuurosokea ei tietenkään kuullut kehoituksia.

–Suuri kiinnostus koulutukseen

Kerroin Suomen kuurosokeat ry:n terveisinä, että Suomi saattaisi olla kiinnostunut ottamaan jonkin henkilön tänne opiskelemaan kuurosokeiden koulutusta ja kuntoutusta. Tämä tieto otettiin suurella mielenkiinnolla ja kiitollisuudella vastaan. Minulta tiedusteltiin, millainen tämä henkilö voisi olla. Sanoin, että mahdollisimman laajasta ja hyvästä peruskoulutuksesta olisi apua. Jos henkilö tuntee näkövammaisten opetusta ja kuntoutusta (pistekirjoitus) ja vastaavia asioita kuurojen puolelta (kommunikaatiomenetelmät), häntä olisi helpompi kouluttaa. Opetus tapahtuisi todennäköisesti englanniksi, joten myös englannin kielen taito olisi hyvä.

Sanoin, että kuurosokeiden opettajalta tai kuntouttajalta vaaditaan kaiken kaikkiaan hyvin paljon. Pitää tuntea kahden eri vammaisryhmän opetus- ja kuntoutusmenetelmät erikseen ja sitten vielä tilanne, jossa kuurouden ja näkövammaisen haitat ovat yhdistyneinä. Mitä parempi pohjakoulutus on, sitä lyhempi aika kuurosokeiden työhön erikoistumiseen menee.

– Kaksi henkilöä ehdolla

Kaikki viranomaiset, joiden kanssa keskustelin kuurosokeiden työhön opiskelusta Suomessa, pitivät toivotavana, että Namibiasta voitaisiin lähettää tänne kaksi henkilöä opiskelemaan alaa. Taustalla on ehkä tunne yksinäisen opiskelijan vaikeuksista. Kaksi henkilöä näkee, kuulee ja kokee enemmän kuin yksi. Jos vierasta maasta on Suomessa tällainen pari opiskelijoi-

ta, he voivat väliaikoina keskustella keskenään oppimastaan ja voivat myös yhdessä miettiä opitun soveltamismahdollisuuksia kotimaassaan.

Tällä näkökohdalla lienee hyviä puolia ja perusteluja. Tosin Namibian Asukkaiden lukumäärä on vain runsas yksi miljoona. Tuntuisi, että näin alussa yhden työntekijän kouluttaminen olisi riittävästi. Yhden ihmisen voimin Suomessakin on työ aloitettu.

Kun kuitenkin ottaa huomioon Namibian vaikeat olosuhteet, heidän toivomuksessaan kahden henkilön lähettämiseksi voisi olla katetta. – Joka tapauksessa koulutus voisi olla niin hyvä kuin mahdollista. Kesto voisi olla kaksi vuotta. Kysymys on niin monien asioiden opiskelusta.

– Mistä rahat?

Suomen kuurosokeat ry. voisi ensi tilassa ottaa yhteyttä Suomen UM:n kehitysyhteistyöosastoon ja anoa siltä jo 1986 ja 1988 talousarvioon määrärahaa. Kustannukset kahden henkilön kouluttamisesta kahden vuoden ajan olisivat noin 500.000 mk matka-, asumis- ja opetuskuuluineen.

Lisäksi Suomen kuurosokeat ry:n olisi varauduttava tiettyyn omavastuuosuuteen. Valtio edellytti tänä vuonna kansalaisjärjestöiltä 40 prosentin omavastuuosuutta. Tältä osin voitaisiin kääntyä esim. Suomen kirkon ulkomaanavun tai Suomen lähetyssseuran puoleen. Kummallakin näistä on pitkät perinteet yhteistyössä Namibian kanssa.

Kolmantena kanavana on kansalaiskeräyksen järjes-

täminen. Kuurosokeat itse saattaisivat olla kiinnostuneita vähistäkin varoistan uhrauksiin kansainvälisen vastuun merkeissä. Kuurosokeilla voisi olla myös aktiivisuutta vedota muihin kansalaisiin markkojen saamiseen tähän tärkeään tarkoitukseen, jonka merkitystä ja sisältöä terveiden on vaikea käsittää.

Ari Suutarla, kirkon näkövammaistyön sihtööri, pastori

Johtokunnan kuulumiset

Elokuun 6. päivä pidetty johtokunnan kokous alkaa joenteilla kesälevon menoa ja syyskiireiden alkua. Esillä kokouksessa oli kaksikin suurta asiaa: Namibialaisten saaminen oppiin Suomeen, jotta namibialaisten kuurosokeiden asioihin saataisiin parannusta ja toisena asiana uuden Dialogos-laitteen ensiesittely. Molemmat asiat ovat sen verran suuria, että niistä on oma juttunsa tässä lehdessä. Todettakoon vain tuosta Namibia-jutusta sen verran, että johtokunta päätti periaatteessa olla myönteinen hanketta kohtaan ja valtuutti toiminnanjohtajan valmistelemaan asiaa edelleen, sillä ilmeistä on, etteivät kuurosokeiden yhdistyksen voimat yksin tule riittämään.

Valtion siilot pursuavat yhä ylijäämäviljaa

Viljan ylituotanto aiheuttaa päänvaivaa valtion viljavarastolle. Siiloissa on miljoonia kiloja ylijäämäviljaa viime vuoden sadosta samalla kun uusi sato on valmistumassa.

Ylijäämäviljan markkinoiminen ulkomaille on kohdannut vaikeuksia. Viljaa on maailman markkinoilla runsaasti, ja se on painanut hinnat alas. Alhaiset hinnat tietävät sitä, että valtio joutuu tukemaan ylijäämäviljan vientiä melkoisella rahasummalla.

Valtion viljavarastossa toivotaan kuitenkin nopeita vientipäätöksiä. Esimerkiksi rehuviljan hinta on maailmalla ollut laskussa, eikä viivyttely siten pienennä valtion tukimenoja.

Valtion viljavarasto esitti jo kesäkuussa maa- ja metsätalousministeriölle 200 miljoonan viljakilon vientiä, mutta ratkaisuun ei vielä silloin päästy. Tulevan syksyn viljaylijäämäksi arvioidaan noin 800 miljoonaa kiloa.

Helsingin Sanomat 3.8.

Sairasvakuutuskorvaus käteen jo lääkärissä

Yksityislääkärin vastaanotolla käyvien potilaiden ei enää tulevaisuudessa tarvitse hakea sairausvakuutus-

korvausta Kansaneläketuimistosta. Vireillä on lakimuutos, jolla sairausvakuutusrahat saisi jo heti lääkärin vastaanotolla ts. lääkärin palkkiosta vähennettäisiin heti sairausvakuutuksen osuus.

Uusi järjestelmä tulee käyttöön parin vuoden kuluttua. Käyttöönottoa hidastaa se, että sairausvakuutuskorvauksen määrää täytyy samalla nostaa, jotta potilaan omavastuuosuudeksi jää vain lain sallimat 40 % kuluista.

Helsingin Sanomat 8.8.

Rauma-Repola sulkee Lokomon nosturitehtaan

Rauma-Repola lopettaa nosturiautojen valmistuksen Tampereella. Tuotanto lopettaa tämän vuoden loppuun mennessä. Tehtaalla on yhteensä lähes 200 työntekijää. Tehtaalla on perustettu työryhmä, jonka tehtävänä on selvittää työntekijöiden mahdollisuudet sijoittua Lokomon muille osastoille. Tehtaanjohtaja Tapio Hintikka pitää kuitenkin sijoitusmahdollisuuksia huonoina, sillä muutkin osastot toimivat vajaalla teholla.

Tuotannon lopettamisen syyksi johtaja Hintikka sanoo liian kovan kilpailun nosturiautojen valmistajien kesken. Ulkomaiset nosturiautot ovat halvempia, eivätkä ostajat ole valmiita maksamaan Lokomon valmistamien nosturiautojen erikoisominaisuuksista.

Helsingin Sanomat 7.8.

Palvelutalosta kuului sen verran uutta, että rakennushankkeen ensisijaislainat alkavat olla reilassa. Kaikkiaan 545.000 markkaa on luvassa lainaksi asuntohallitukselta ja eläkelaitokselta.

Johtokunnan käsittelyssä oli myös kaksi sosiaaliloma-anomusta. Molemmat myönnettiin ja samalla todettiin, että rahaa lomiam varten on edelleen olemassa, joten anokaapa. Loma virkistää mukavasti.

Johtokunta päätti myös liittyä mukaan Kuopion Vammaisjärjestöjen yhteistyöelimeen. Yhdistystä edustaa aluesihteri Risto Manninen. Tällainen paikallinen toiminta on johtokunnan mielestä juuri sellaista jota kaivataankin. Yhteistyöelin tulee syksyllä järjestämään oikein jonkun tempauksenkin Kuopiossa.

Muiden asioiden joukossa oli sitten harmillinen kirje. Lionspiiri, joka tähän asti on tukenut raha-avustuksin tämän lehden tekoa, ilmoitti lopettavansa tukemisen. Leijonat ilmoittivat kirjeessään, että lehden ilmestymiskertojen lisääminen tuli heille yllätyksenä, eivätkä heidän voimansa enää riitä kasvaneiden kulu- jen maksamiseen. Harmillista, sillä nythän apua olisi juuri entistä enemmän tarvittu. Tästä eteenpäin Tun- tosarven maksaa siis kokonaan Näkövammaisten Keskusliitto. Lehden ilmestymistiheyteen leijonien ve- täytyminen ei kuitenkaan vaikuta.

AJANKOHTAISTA

Jokeriklubin Tuki joutui konkurssiin

Edustusjoukkue jatkaa liigassa

Jääkiekkoilun SM-liigassa pelaavan Jokereiden toiminnasta vastaava Jokeriklubin Tuki ry asetettiin tiistaina konkurssiin Helsingin raastuvanoikeudessa. Siitä huolimatta edustusjoukkue jatkaa SM-liigassa ensi pelikaudella.

SM-liigan hallitus on nimittäin päättänyt, että Jokeriniminen helsinkiläisseura pelaa edelleen Suomen mestaruudesta.

Uudenmaan lääninverovirasto oli hakenut Jokeriklubin Tukea konkurssiin laiminlyötyjen sosiaaliturvamaksujen ja pelaajien ennakonpidätysten vuoksi.

Raastuvanoikeuden tuomariston mukaan velkojilla, lähinnä lääninverovirastolla, on yli 2,2 miljoonan markan selvästi riidattomat saatavat yhdistykseltä.

Helsingin Sanomat 7.8.

Vennamo vetää edelleen SMP:tä

Suomen maaseudun puolue (Smp) valitsi Pekka Vennamon edelleen puheenjohtakseen. Hyvinkäällä pidetyssä puoluekokouksessa saivat muutkin johtajat pitää paikkansa. Varapuheenjohtajaksi valittiin entiset Helvi Koskista lukuunottamatta. Hänet syrjäytti Lea Mäkipää kokouksen yksimielisellä päätöksellä, joskin puheenjohtaja Vennamon kokousmenettely tässä asiassa herätti närää osassa kokousväkeä. Puoluekokous korosti, että Smp:n ensisijainen vaihtoehto on pyrkiä jatkamaan nykyistä hallitusyhteistyötä.

Helsingin Sanomat 5.8.

Lukijan palsta

MUISTOJA TORNIOSTA LUOVANTOIMINNAN KURSSILTA

Vaikuttavin retki lienee ollut käynti Kukkolankoskella Tornionjoen pohjoisosassa. Tornionjoki jäätyy 3-4 metriä paksuun jääpeittoon ja se räjäytettiin rikki keväällä, koska vesi nousee liian korkealle ja pyrkii tulviin myöskin rannalla oleville pihuille vieden kaiken

mennessään. Uhrarohkeat vaan rakentaa uusia taloja tulvan viedä edelleen. Vielä oli neliön kokoisia paksuja jäälauttoja sulamassa joen varsilla. Puissa ei ollut lehdet puhjenneet. Nurmet olivat ruskeita. Kevät oli myöhässä, kun muualla Suomessa jo viheriöi. Oli kylmää! Pohjanmaalla on alavaa. Punaisia vanhoja taloja paljon.

Arvatkaapa mitä iltaisin teimme? Juu me leikimme. Kävimme muunmuassa torilla. Ostimme viuhkan, kahvimyllyn, ompelukoneen, hevosen ja käkikellon. Tanssimme Lapaduuta... niin. Paistoimme makkaraa. Kävimme saunomassa ja uimme uima-altaassa. Oulusta Runolan kuurojen kodista oli vieraitakin.

Juu ja keskusteltiin ja keskusteltiin ja keskusteltiin. Tahti oli todella tiivis ja tunnelma kodikas. Tällä kursilla oli hyvä henki. Tästä kaikesta kuuluu kunnia myös niille tunnollisille ja iloisille tulkeille: Toinille, Raijalle, Marjalle, Päiville, Tuijalle ja Irnelle, jonka 8-vuotias tyttöni, Jutta, valitsi luonnostaan keinoemokseen. Niin ja tämän haaremin sulttaanille Ristolle, joka alkusi vähän ihmetteli rooliaan, mutta mukavasti se puku sitten istuikin kun alkuhämmennyksestä tointui.

Opettelen vasta viittomakielen alkeita mutta silti hyvin pärjättiin ja innostuneita opettajia oli. Niinpä tänään tuntuu rohkeus kasvaneen. On aina parantava kokemus huomata, että sinut hyväksytään vammautuneen kaikkineen. Tälle leirille voi tulla sellaisena kuin on.

Onnea jaetaan elämässä pieninä murusina. Tuntui kuitenkin kuin sitä olisi saanut tuolla leirillä suuren

kultakimpaleen, josta muruja riittää pitkäksi aikaa. Tuon leirin kantavin voima oli rakkaus. Rakkaus ihmisiin ja rakkaus elämään. Ellei rakkautta ole, ei voisi syntyä mitään uutta.

Me kuurosokeat tarvitsemme tämän yhdistyksemme ja omat työntekijämme. Muut järjestöt eivät meitä kuuntele eivätkä näe. Olen ollut mukana kuulovammaisten toiminnassa. Myöskin näkövammaisten kanssa olemme tavanneet. Mutta kaikesta meikäläinen jää ulkopuoliseksi. Näissä yhdistyksissä homma pyörii aina paremminkuulevien ehdoilla. Joukko on liian suuri, viittomien käyttö vähäistä jne.

Hutkittiinko P-KKS kun kuurosokeita tutkittiin? Rajan veto vammaisasteen suhteen on hankala. Mutta kuulovamma on aina vaikeampi vamma kuin huono näkö. Kommunikaatiovaikeus panee hakemaan sen yhdistyksen jonka kanssa tiedonsaanti pelaa. Miksi kuuloa ei tutkittu vain näkö? Sen perusteella ei mielestäni jakoa eri vammaisryhmiin voi tehdä. Näin tuntuu käyneen, kun meitä kuurosokeita löytyi P-K:sta 13 kun yhdistys tietää 30. Kaipa asia selviää aikanaan. Toivotaan.

Me tarvitsemme toisiamme elääksemme ihmisinä ihmisten joukossa. Lämmintä kesää kaikille. Kiitos vielä nautittavasta leiristä, tapaamisiin.

Terveisin Pirkko ja Jutta Virtanen.